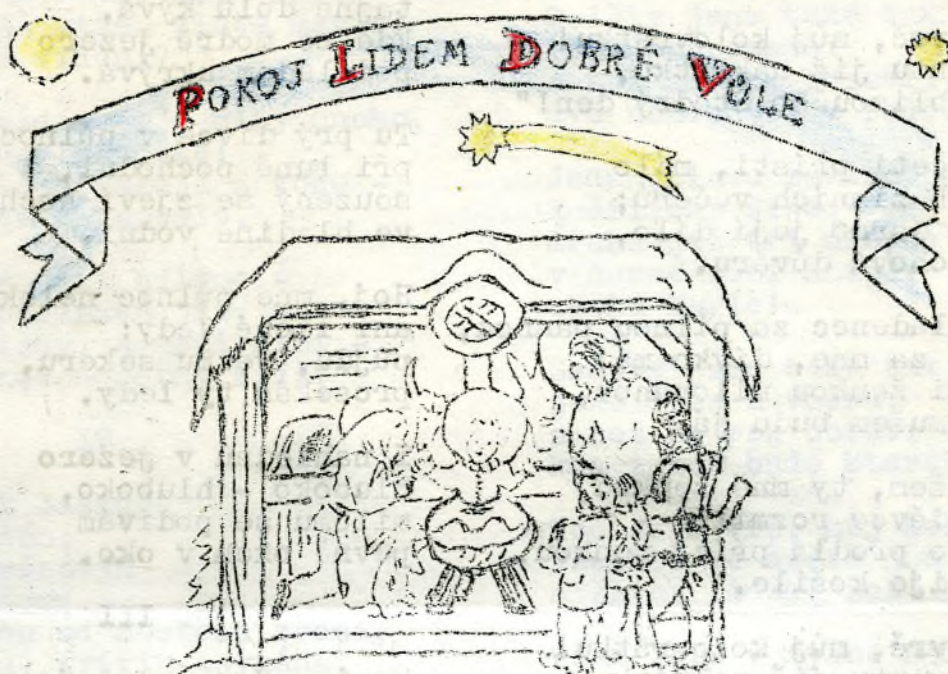

MALÝ ČTENÁŘ

ČASOPIS ČESKOSLOVENSKÉ MLÁDEŽE V EXILU.

ROČNÍK I.

ČÍSLO 4. [55]

VESELÉ VÁNOČNÍ HODY

1. Veselé vánoční hody - zpívejte všichni koledy - o tom, co se vskutku stalo, - že se lidem narodilo - Děťátko.
2. Onť je světá Spasitelem, - Slovo učiněno Tělem, - Syn Boží a Syn člověka, - Otec budoucího věka, - Děťátko.
3. Jehož panenka počala, - v zimě v chlévě porodila, - položila do jesliček, - ovinula do plenčiček - Děťátko.
4. Vůl a oslíček tu stáli - a na Pána jsou dýchali, - zahřivali nemluvnátko, - roztomilé pacholátko, Děťátko.
5. Potmě ležíš, nemáš svíčky, na nebi svítí hvězdičky, - Ty, jenž všechněm oděv dáváš, - sám jsi nahý a nic nemáš, - Děťátko.
6. Chudí duchem pastuškové - vydali se v chvály nové: - Vítej nám, andělský Králi, Tebe jsme z dáвна žádali, - Děťátko.

Karel Jaromír ERBEN:

ŠTĚDRÝ DEN

I

Tma jako v hrobě, mráz v okna duje,
v světlici teplo u kamen;
v krbu se svítí, stará podřimuje,
děvčata předou měkký len.

"Toč se a vrč, můj kolovrátku!
ejhle adventu již nakrátku,
a blízko, blizoučko Štědrý den!"

Mílotě děvčeti přísti, mílo
za smutných zimních večerů;
neb nebude darmo její dílo,
tu pevnou chová důvěru.

I přijde mládenec za pilnou pannou,
řekne: Pojď za mne, dívko má!
budiž ty mi ženkou milovanou,
věrným ti mužem budu já.

Já tobě mužem, ty mně ženkou,
dej ruku, děvče rozmilé! -
A dívka, co předla přízi tenkou,
svatební šije košile.

"Toč se a vrč, můj kolovrátku!
však je adventu již nakrátku,
a přede dveřmi Štědrý den!"

II

Hoj, ty Štědrý večere,
ty tajemný svátku!
cože komu dobrého
neseš na památku?

Hospodáři Štědrovku,
kravám po výslužce;
kohoutovi česneku,
hrachu jeho družce.

Ovocnému stromovi
od večere kosti,
a zlatoušky na stěnu,
Tomu, kdo se postí.

Hoj, já mladá dívčina,
srdce nezadané:
mně na myslí jiného,
jiného cos tane.

Pod lesem, ach pod lesem,
na tom panském stavě,
stojí vrby stařeny,
sníh na šedé hlavě.

Jedna vrba hrbatá
tajně dolů kývá,
kde se modré jezero
pod ledem ukrývá.

Tu prý dívce v půlnoci,
při luně pochodni,
souzený se zjeví hoch
ve hladině vodní.

Hoj, mne půlnoc neleká,
ani liché Vědy:
půjdu, vezmu sekeru,
prosekám ty ledy.

I nahlednu v jezero
hluboko - hluboko,
milému se podívám
pevně okem v oko.

III

Marie, Hana, dvě jmena milá
panny jak jarní růže květ:
která by z obou milejší byla,
nikdo nemůže rozumět.

Jestliže jedna promluví k hochu,
do ohně by jí k vůli šel;
pakli se druhá usměje trochu -
na první zas by zaponěl! -

Nastala půlnoc. Po nebi šíře
sbor vysypal se hvězdiček,
jako ovečky okolo pastýře,
a pastýř jasný měsíček.

Nastala půlnoc, všech nocí máti,
půlnoc po Štědrém večeru:
na mladém sněhu svěží stopy znáti
ode vsi přímo k jezeru.

Ta jedná klečí, nad vodou líčko;
ta druhá stojí podle ní:
"Hano, Haničko, zlaté srdíčko!
jaké tam vidíš vidění?"

"Ach vidím donek - ale jen v šere -
jako co Václav ostává -
však již se jasní - ach, vidím dvěře,
ve dveřích mužská postava!

Na těle kabát zelení temné,
klobouk na stranu - znám jej, znám!
na něm ta kytka, co dostal ode mne -
můj milý bože! Václav sán!!"

Na nohy skočí, srdce jí bije,
druhá přikleká vedle ní:
"Zdař bůh, ná milá, zlatá Marie!
jaké ty vidíš vidění?"

"Ach vidím, vidím - je mlhy mnoho,
všecko je mlhou zatmělé;
červená světla blýskají z toho -
zdá se mi býti v kostele.

Něco se černá mezi bílými -
však mi se rozednívá již: -
jsou to družičky, a mezi nimi -
pro boha! rakev - černý kříž!"

IV

Vlažný větřík laškuje
po osení mladén;
sad i pole květovým
přioděny vnađen;
zavzněla hudba od kostela zrána,
a za ní hejsa! kvítín osypána
jede svatba řaden.

Švarný ženich jako květ
v kole svatebčanů,
kabát tmavě zelený,
klobouk v jednu stranu:
tak viděla jej v osudné té době,
tak si ji nyní donů vede k sobě,
švarnou ženku Hanu.

Zašlo léto. Přes pole
chladné větry dují.
Zvoní hrana. Na narách
tělo vynášejí:
bílé družičky, planoucí svíce;
pláč, bédování, trouby hlaholíce
z hlubokosti znějí:
Miserere noi!

Koho věnce zelený,
koho v rakvi kryje?
Umřela, ach umřela
panenská lilie!
Výkvětla, jakby zalívána rosou,
uvadla, jakby podsečena kosou -
ubohá Marie!

V

Nastala zima, mráz v okna duje,
v světnici teplo u kamen;

v krbu se svítí, stará polehuje,
děvčata zase předou len.

"Toč se a vrč, můj kolovrátku!
však jest adventu zase nakrátku,
a nedaleko Štědrý den!

Ach ty Štědrý večere
noci divoplodné!
když si na tě vzpomenu,
k srdci mne to bodne!

Seděly jsme také tak
loni pohromadě:
a než se rok obrátil,
dvě nám chybí v řadě!

Jedna, hlavu zavínutou,
košiličky šije;
druhá již tři měsíce
v černé zemi hnije,
ubohá Marie!

Seděly jsme také tak,
jako dnes a včera:
a než se rok obrátí -
kde z nás bude která?

Toč se a vrč, můj kolovrátku!
všeckoť ve světě jen na obrátku,
a život lidský jako sen!"

Však lépe v mylné naději sníti,
před sebou čirou temnotu,
nežli budoucnost odhaliti,
strašlivou poznati jistotu!

POZVÁNÍ NA KOLEDU

Pojďte, chlapci, k nám,
koledy vám dám,
po jablíčku, po voříšku,
voblečte se do kožíšku,
budem zpívat, koledovati.

Z Moravy

KOLEDA

Koleda, koleda, dědóško,
náte dírko v kožóško;
dáte-li mně voříšek,
zašijo vám kožíšek.

Z Lišně

V Á N O C E

Uhasl den a svět se vnořil do hlubokých tajů snu. Nad chudou * krajinou betlémskou, ozářenou bledým svitem měsíce a hvězd, ozývá se zpěv nebeských duchů. A na perutích nevystihlé lásky snáší se k zemi, do jeskyně betlémské dítě, jednorozený Syn Boží. Přichází, aby vydal svědectví pravdě, jak sám později prohlásil.

A na zemi začíná nový život. On, Syn Boží, vede svět k Otci * všech věcí a učí lidstvo, které tápalo ve tmách, novému náboženství. Zjevuje mu zastřené taje života, odhaluje původ člověka, jeho vznešené poslání a ukazuje poslední jeho cíl - život věčný. Od té doby zaplálo nad světem světlo čistého učení - víra křesťanská. Kristus v jesličkách stává se učitelem národů.

Světlo zasvitlo ve tmě - ale tma ho neobsáhla. Proti táboru * Kristovu postavil se tábor nový a na svůj prapor napsal hrdé heslo: "Není Boha!" Nevěra jest filosofický systém, který popírá bytost nejvyšší, Boha.

Příteli, i tobě nastane doba, kdy vlády moderního světa budou ohrožovati loďku tvého života. Dnešní svět bude chtít zničit sítě čisté víry, které ti matka kdysi ukládala do mladého srdce. - Kam se přidáš?

Nevěra je záhubou společnosti lidské. Není-li autority Boží, - není ani autority světské. Zločin slaví triumfy a právo je na straně silných. Řád společenský bez Boha jest zvrácen, jen nízké sobectví ovládá srdce lidská. Následuje převrát základů sociálního života, rodinu - a to je poslední hrana umírajícího státu.

My, mladí a budoucnost národa, půjdeme s prostými srdci pastýřů betlémských k učitelům národů, kterýž o sobě praví, že je "Cesta, Pravda a Život", a s apoštolem Petrem vyznává: "Ty máš slova života věčného. A my jsme poznali, že Ty jsi Kristus, Syn Boží."

Božské Dítě v jesličkách bude nám, mladým, učitelem a vůdcem.

VÁNOČNÍ POHÁDKA.

I.

Daleko mezi horami bylo jezero. Na jednom břehu stála chaloupka, na druhém tichá ves. V chaloupce žil chalupník se ženou a dvěma dětmi.

Malý Daník stál dnes u okna a díval se do sněhové vánice. Jezero bylo zamrzlé od jednoho kraje ke druhému. Na ledě se proháněl vítr, ve větru poletovali hladoví ptáci.

"Tatínku," ptal se pojednou Daník, "letos nedáme ptákům snůpek obilí? Je štědrý večer."

Za chvíli byl snůpek na střeše. Ptáci přiletovali a kolem klásků vesele švitořili. Také v chaloupce se hovořilo vesele, jen maninka řekla smutně: "Byl to poslední náš snůpek. Kdybychom jej byli vynátili, byla bych vám upekla vánočku. Ale takhle * nám snědli vánočku ptáci."

"I což," konejšil matku otec. "Máme tu ještě několik penízků. Koupíme vo vsi čtyři koláče a džbáněk mléka. Pošli děti do vsi, do večera * budou doma."

"Aby je přepadli vlci," lekala se žena.

"Buď jim Daníkovi hůl," pravil muž. "Však on se nedá."

Chalupnice poslechla. Připravila dětem sánky a poslala je do vsi.

II.

Zatím přibývalo na jezeře zamrzání; Daník a Hanička sotva projížděli saněmi. Do vzdálené vsi dostali se už za soumraku. Koupili čtyři koláče i džbáněk mléka a vraceli se domů. Na jezeře bylo už skoro tma a do chaloupky byl ještě veliký kus cesty.

Najednou ukázala se na ledu černá postava. Děti poznaly, že je to vlk.

"Neboj se," těšil Daník Haničku, "mám tatínkovu hůl."

Vlk doběhl až k dětem, ale neublížil jim. Jenom zavyl, ale tak podivně, jako by mluvil lidskou řečí:

"Je zima, hrozná zima. Moje vlčátka ještě dnes nejedla. Dejte mi kousíček chleba, prosím vás."

"Když tak pěkně prosíš," řekl

kla Hanička, "tu máš dva koláče. Já a Daník vezmeme si dnes večer chleba, jen když tatínek a maminka budou mít něco lepšího."

"Děkuji vám," zavyl vlk a nesl koláče vlčatům.

Děti jely se sánkami dále, ale za chvíli opět zaslechly kroky. Ohlédly se a spatřily velikého medvěda.

"Je zima, hrozná zima, mručel medvěd. "Potůčky i studánky zamrzly a moje medvídka nemají co pít. Dejte mi kapičku mléka, prosím vás."

"Když tak pěkně prosíš," pravil Daník, "tu máš trochu mléka. Já a Hanička napijeme se vody, jen když pro tatínka a maminku zbude mléko."

Medvěd si nastavil na mléko kousek březové kůry. Potom vzal kůru do předních tlap a na zadních vykračoval si do tmy.

Za chvíli dostaly se děti až k chalupě. U vrátka setřásly se sebe sníh a vesele se usmívaly na domov.

"Nakrmily jsme vlčata," chlubila se Hanička matce.

"A medvídka jsme dali mléka," volal Daník na otce.

A oči plné radosti vešly do chaloupky.

3.

V chaloupce bylo příjemné teplo. Rodiče s dětmi usadili se kolen stolu. Otec snal s police starou biblí a četl v ní o lásce k bližnímu. Četl, že máme milovat všechny tvory i nejmenší, i své nepřátele i zvířata, a že Bůh nehledí na cenu daru, ale na dobré srdce.

Když otec dočetl, rozdělili se rodiče s dětmi o dva koláče a také o mléko, které zbylo ve džbánu. Všem chutnalo výborně. Ale tu se stala divná věc: Kdykoli ukrojili kus koláče, koláče neubýlo; a kdykoli se napili mléka, džbánek byl hned zase plný. Divili se tomu, když tu někde zaškrábal na okno.

A kle! Venku stáli vlk a medvěd. Předními pravicemi se opírali o rám okna a dívali se do teplé světnice. Šklebili se přívětivě a kývali hlavami, jako by říkali:

"Dobrý večer! Máme radost, že jste tu tak pěkně pospolu a že se máte rádi!"

Ze švédské pohádky. Podle Marie Klímové.

* * * * *

DIELŇA VIANOČNÉHO TEPLA.

Ráno pred štedrým večerom bol málo kto šťastnejším človekom, ako malý Štefan Lukáčov. Dostal od strýca, ktorý k nim prišiel na návštevu, zlatý peniaz. A rodičia mu dovolili, aby si zaň kúpil, čo len chce. Považte, čo len chce! Keď husle, tak husle, a keď kanarika, nuž kanarika! Alebo i husle i kanarika. A k tomu ešte flintu, alebo niečo sladkého pod zuby.

Štefan Lukáčov celý deň sa hral so svojím zlatým peniazom. - "Ceng" - naraz to zavren-

Z I M N Ě.

Paděj, paděj, bílý sněžku,
schované se do houštku,
až přijede Metelice,
vezme si beranice,
zapřahneme v zlaté saně,
svezeme se s naší stráně.
Spadneme-li do závěje,
snad nás víchr nezavěje,
pojedeme honem zpátky
k dědečkovi do pohádky!

Vojta Beneš.

V Á N O C E.

Nejsou větší radovánky
jako na vánoční svátky.
Oríšky a jablíčka
dá nám naše mamička,
a zelený stromček
ustrojí nám tatíček,
malované jesličky
uvidíme, sestřičky!

Národní.

K O L Ě D A.

Já jsem chudý pacholíček,
přišel jsem k vám pro krajíček.
Každý je můj kamarád,
kdo mi řekne: Mám tě rád.

Z I M N Ě D O B A.

Snížek se nám chumolí,
zima je, zimička;
pod tím bílým přikrovem
zapadla cestička.

To však nepřekáží nám
nikdy, nilí braši;
ny přec jdeme s ochotou
do té školy naší.

Třeba venku zima sníh,
mrzne, až to praští,
však nás žáky ve škole
učení vždy blaží.

Doma v naší světnici
máme též kamínka:

v těch nám hezky zatopí
milaná matinka.

V zíně také radostí
dostí hojných máme,
proto z její obtíže
nic si neděláme.

Veselé jsou vánoce,
kde již mnoho ledu;
tu si vezmem košíček,
jdeme na koledu.

A tak Pán Bůh ať je mráz
ať i slunce hřeje,
na nás povždy vzpomíná,
dobré vše nám přeje.

dží a peniaz sa kotúlá a kotúla.

Tiež Štefanovi sa tak stalo.

"Črnk" - peniaz sa kotúla a kotúla. A
bol preč. Hľadal a hľadal - a nenašiel
ho. Tak ztratil Štefan Lukáčovie svoj
zlatý peniaz, za ktorý si mohol kúpiť
husle, kanárika, - trebárs ešte pušku
a cukrový pampúšik - všetko, čo by len
chcel! Hľadal hodinu a nenašiel ho. Mu-
sel už ísť domov - a bez peniaza!

Doma bol tichý, zamyslený -
išiel k obloku a pozeral sa na ulicu. -
Ale nevidel nič pre slzy. Keď tak dlho
hľadel ako bez ducha, naraz bolo čuť
pod oknami hluk a bolo vidieť, ako Fero
Hulánovie z piatej triedy vesele uka-
zuje niečo lesklého. Bolo okolo neho
chlapcov ako vrabcov.

"Snad je to moj zlatý peniaz?"
pomyslel si Štefan. Vzal čiapku a hrrr
dolu po schodoch! "To je dobre," myslel
si pri tom, "to je dobre, ak Fero na-
šiel moj peniaz. Tem mi ho iste dá, le-
bo je dobrý. On je rad, keď môže nieko
mu niečo dobrého urobiť."

Ale keď vybehol pred dom - čo
videl? Strážnik viedol Fera Hulánovie
za rameno a ostatní chlapci sa rozute-
kali, ako keď streli do vrabcov. Fero
veľmi plakal; ľudia sa zastavovali, čo
se stalo?

"Čo sa stalo," povedala jedna
pani, "ukradol niekomu na vianočnom tr-
hu zlatý peniaz."

"Zlodej," hnevala sa druhá.

"Taký malý chlapec a už krade --
---. Len mu hodne ---."

Fero odchádzal, utieral si oči a
strážnik ho viedol, až zmizli za rohom.

DĚDEČKU, DĚDEČKU!

KOLEDA:

DEJTE VOŘÍŠEK

NEBO DVA;

NEDÁTELI VOŘÍŠEK,

PROVRTÁM VÁM

KOŽÍŠEK.

Štefan teraz ešte len nevedel, čo má robiť. - Bol s ľuďmi, bál sa - strážnika, bál sa, čo mu teraz doma povedia. - Najprv si pomyslel, že povie všetko až zajtra, až bude po Štedrom večeri. Ale keď sa vrátil domov a vstúpil do teplej izby, spomienka na Fera bola ešte silnejšia. Fero je v strážnici, nebudu mu veriť, - - - snáď ho zavrú do veže. - - - Tien bude nať - smutný Štedrý večer, chudák.

Štefan pristúpil k mamičke a po krátkom vŕhaní všetko jej povedal. Manka povedala to oteckovi - a ten rýchle vstal, ponáhlal sa do strážnice, aby Fera pustili. Že zlatý * peniaz neukradol, ale našiel, Štefan že ho ztratil a zlatý peniaz že sa akiste zakotúlal na chodník. Ach - akú radosť mal Fero, keď ho priviedol Štefanov otec zo strážnice! Ale potom sa dal do plaču a plakal veľmi, že on si ten peniaz nechcel nechať, že by to bol oznámil a strážnici že mu urobili takú hanbu!

Štefan plakal s ním a prosil ho "Odpusť mi, odpusť, Fero, že som ztratil ten peniaz." - Mamička Štefanova napechala Ferovi do vreciek plno jablka a orechov a poslala ho domov, aby jeho mamička nemala starosti onho. Bližil sa už večer.

Štefan dostal od Ježiška vecí - až srdce plesalo: kóna, panáčky, - obrázky, knižky - a kto by to všetko pamätal. Strýčko sadnul so Štefanom pri vianočnom stromku a vysvetľoval mu veľkú obrázkovú knihu. Bol v nej tiež obraz uhoľnej báne. Strýčko rozprával, ako vzniklo uhlie zo stromov; potom hovorili o tecko so strýčkom o ľuďoch, ktorí dnes nemajú ani uhlie ani penazi, - aby si zakurili v izbe - z biedy že rastú zločiny. Štefan tomu nerozumel, len poznával, že je to as niečo smutného.

Taký šťastný a veselý bol Štefan, že mu oči len svietily. Až keď sa svliekal pred spaním, spomenul si na Fera a trochu si pri tom zaplakal. Aj v posteli ešte trochu plakal. Mamička dozvedevši

ZIMNÍ VEČER.

Zasypána sněhem širá leží lada,
s plné luny tiše záře na ně padá.

Prostřed bílé pláně osněžených polí
jenom z plané hruše pahýl zůstal holý.

Na zajradkách bílých dole po úvale
přikrčeny dřímou naše domky malé.

V drobných oknech jejich jiskry světla není,
v tichých snech tam leží lidé unavení.

Kad sněhovou plání vzduch se vlní tiše -
to jak česká země z hluboka tak dýše - - -

* * *

sa, prečo plače, radovala sa, že má Štefan dobré srdce. Kým išla spať, modlila sa za chlapca, aby bol vždy tak dobrý.

A teraz počúvajte! Keď sa mamička modlí na Štedrý večer za chlapca, ktorý na Štedrý večer * plakal pre cudziu bolesť a pre * cudzie nešťastie, z toho býva * vždy niečo dobrého. Taký chlapec vidí dielnu vianočného tepla.

Preto ju aj milý Štefan Lukáčovie videl.

*-

Veselé vánoce

a

šťastný

NOVÝ ROK

dětem, rodičům, přátelům a všem

lidem dobré vůle

přeje

ČESKOSLOVENSKÁ

DOPLŇKOVÁ

ŠKOLA

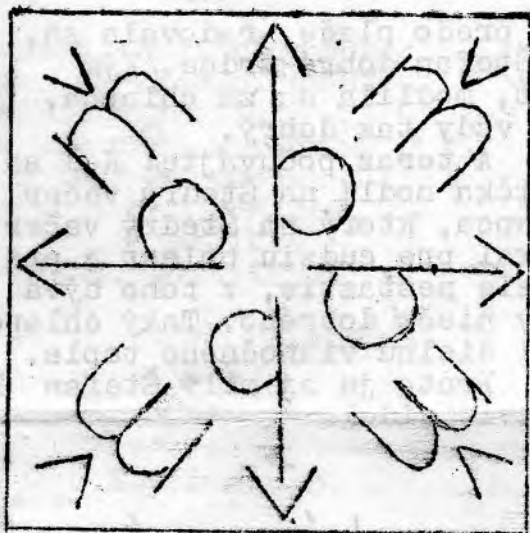
LUDWIG BUBER

V Á N O C E .

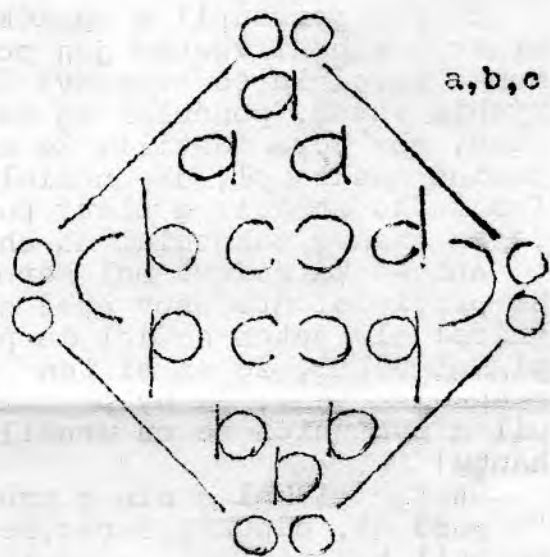
Vánoce jsou velké svátky. Slavíme tu radostnou památku narození Páně. Poněvadž Ježíš Kristus v noci se narodil, jdou lidé v noci do kostela, v němž mnohá světla jasně září. Každý kněz čte na den narození Páně tři naše svaté. Kostel je pěkně ozdoben, v jesličkách leží Jezulátko. Každý křesťan modlí se pobožně k němu. Děti mají z jesliček velkou radost. Pobožné ruce sepínají a prosí, aby Ježíšek do jejich srdcí zavítal. Ježíšek milý přichází však jen do srdéček dětí dobrých. Buď tedy dobrým, pobožným a hodným, aby Ježíšek též k tobě přišel a s tebou na vždy zůstal.

MILÉ DĚTI!

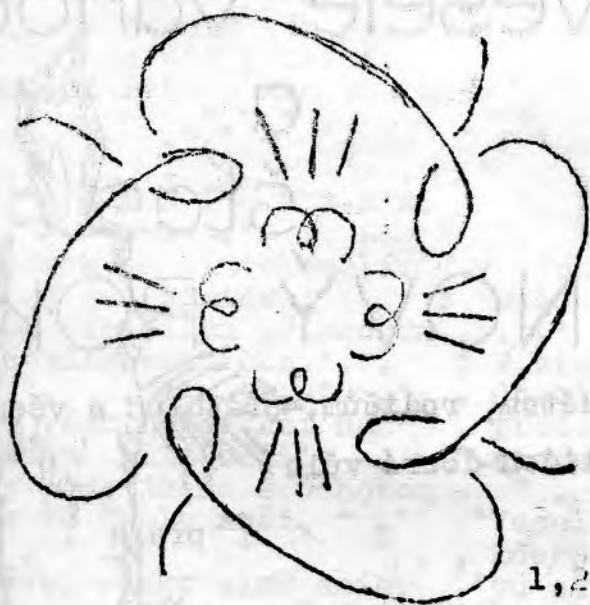
Víte již, že se z písmen a číslic dají kreslit ornamenty? Zde máte vzor. O vánocích nakreslete podobné ornamenty sami a přines-
te je po vánocích do školy. Nejlepší kresba bude uveřejněna v příštím čísle MALÉHO ČTENÁŘE.

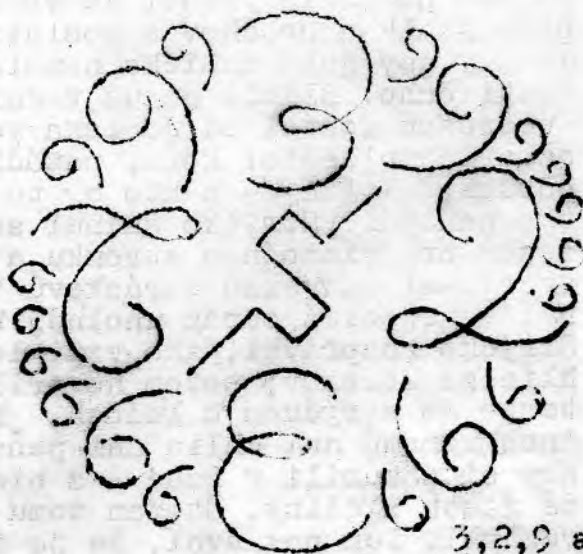
3, 2 a V

a, b, c a o

1, 2 a 3

3, 2, 9 a 8

MALÝ ČTENÁŘ -- časopis československé mládeže v exilu. Řídí redakční kruh. Vydavatel a odpovědný redaktor Karel Marek, Ludwigsburg, Postfach 234, Deutschland.